Ceza Bölümü 1999/29 E. , 1999/26 K.

- CEZALARIN İNFAZI HAKKINDA KANUN (MÜLGA) (647) Madde 19

"İçtihat Metni"

Davacı : K.H.

Sanık : H.Ş.

O L A Y : Harp Akademileri Dst. Kt. Srv. Bl. Komutanlığı emrinde görevli P. Er H.Ş.'ın izin tecavüzü ve firar suçları nedeniyle ayrı ayrı yapılan yargılaması sonucunda; 3. Kolordu Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nce verilen hapis cezaları aynı Mahkemece 1.4.1996 gün ve 1995/2 Müt. sayı ile Türk Ceza Kanunu'nun 71. maddesi uyarınca içtima ettirilerek, sanığın yirmi ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiş; 16.4.1996 tarihinde kesinleşen bu hükmün Bayramiç Kapalı Cezaevinde infazı sırasında Bayramiç Asliye Ceza Mahkemesi'nin 13.12.1996 gün ve 1996/36 Müt. sayılı kararıyla, 647 sayılı Yasa'nın 19 ve ek-2. maddeleri uyarınca, sanık, bihakkın tahliye tarihi 10.12.1997 olmak üzere 15.12.1996 gününden geçerli olmak üzere şartla salıverilmiştir.

Sanığın bihakkın tahliye tarihi olan 10.12.1997 gününden önce deneme süresi içinde yeniden 11.2.1996-13.3.1996, 17.12.1996-25.3.1997 tarihleri arasında mükerrer firar suçunu işlemesi nedeniyle 3. Kolordu Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nce 27.1.1998 gün ve 161-2 sayı ile, neticeten bir yıl on sekiz ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmesi ve bu hükmün de 6.2.1998 günü kesinleşmesi üzerine, 3. Kolordu Komutanlığı Askeri Savcılığı'nca sanık hakkındaki 13.12.1996 günlü, 1996/36 Müt. sayılı şartla salıverilme kararının geri alınması Bayramiç Asliye Ceza Mahkemesi'nden istenilmiştir.

BAYRAMİÇ ASLİYE CEZA MAHKEMESİ: 13.3.1998 gün ve 1998/13 Müt. sayıyla; 825 sayılı Ceza Kanununun Mevkii Mer'iyete Vaz'ına Müteallik Kanun'un 5. maddesinde "meşruten tahliyesine karar itası ve icabı halinde bu kararın geri alınması mahkumiyet kararını vermiş olan mahkemenin reisine aittir." denilmiş olmasına ve Yargıtay'ın konuya ilişkin kararlarına göre, hükümlü hakkında mahkumiyet kararını vermiş bulunan askeri mahkemece şartla salıverilme kararının geri alınmasına karar verilmesi gerektiği açıklanarak görevsizlik kararı vermiş, temyiz edilmeyen karar kesinleşmiştir.

3. KOLORDU KOMUTANLIĞI ASKERİ MAHKEMESİ: 24.6.1998 gün ve E:1998/161, K:1998/15 sayıyla; Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 30.6.1986 gün ve 77-81 sayılı kararı ile Askeri Yargıtay Daireler Kurulu'nun 1997 yılında verdiği kararlarda da belirtildiği gibi, şartla salıverilme kararının geri alınmasına karar verme görevinin şartla salıverilme kararını veren mahkemeye ait olduğu, bu durumun şartla salıverme müessesesinin amacına ve özelliklerine uygun bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, karar temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Böylece, adli ve askeri yargı yerleri arasında 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş Ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 14. maddesinde öngörüldüğü biçimde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş, dosya, 3. Kolordu Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 16.6.1999 gün ve 96/480 sayılı yazısı ile Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümünün, Ali HÜNER'in Başkanlığında, Üyeler; Cengiz ERDOĞAN, Refik DİZDAROĞLU, Keskin KAYLAN, Necmettin ÖZKAN , Recep SÖZEN, Ahmet ALKIŞ' ın katılımlarıyla yapılan 8.11.1999 günlü toplantısında, Raportör-Hakim G. Fatma BÜYÜKEREN' in davanın çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mustafa EKİNCİ ile Askeri Yargıtay Başsavcı Yardımcısı Önder BAŞOĞUL' un davanın çözümünün adli yargının görev alanına girdiğine ilişkin yazılı ve sözlü açıklamaları dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Şartla salıverilme, 1.3.1926 tarih ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 16 ile 17. maddelerinde ve daha sonra da 13.7.1965 tarih ve 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun'un 19. maddesinde yeniden düzenlenmiştir.

647 sayılı Yasa'nın 19. maddesinin 1712 sayılı Yasa ile değişik 4. fıkrasında; "şartla salıverilmeyi gerektiren mahiyette cezaevi idaresi tarafından verilen gerekçeli mütalaanın, hükmü veren mahkemeye, hükümlü başka bir yerde bulunuyorsa hükümlünün bulunduğu yerdeki hükmü veren mahkeme derecesinde bulunan mahkemeye tevdi edileceği, mahkeme bu mütalaayı uygun görürse şartla salıverilme kararının derhal yerine getirileceği" hükme bağlanmıştır.

Şartla salıverilme kararının geri alınması ise, Türk Ceza Kanunu'nun 17. maddesinin 3506 sayılı Yasa ile değişik 1. fıkrasının 1. cümlesinde "şartla salıverilmiş olan hükümlü geri kalan süre içinde işlediği kasıtlı bir cürümden dolayı şahsi hürriyeti bağlayıcı bir cezaya mahkum olur veya mecbur olduğu şartları yerine getirmez ise, şartla salıverilme kararı geri alınır." hükmü ile düzenlenmektedir.

Şartla salıverilme öğretide, mahkum edildiği hürriyeti bağlayıcı cezalardan, Yasa'nın gösterdiği bir kısmını iyi hal ile ve kurallara tam uyarak geçirmiş bulunan mahkumun, konulmuş olan şartlara her bakımdan uymaması durumunda geri alınması koşuluyla, mahkumiyet süresini tamamıyla bitirmeden, mercii'nce alınacak bir kararla salıverilmesi olarak tanımlanmaktadır.

Şu halde, şartla salıverilme; ceza hükmünü ve ilgilinin hükümlü sıfatını ortadan kaldırmayıp, ceza süresinin sonuna kadar şahsi hürriyeti bağlayıcı bir cezaya mahkum olacak şekilde yeniden kasten suç işlememek ve mecbur olduğu şartları yerine getirmek koşullarıyla tanınan bu haktan yararlanan hükümlü hakkındaki cezanın infaz şekillerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Olayımızda, izin tecavüzü ve firar suçlarından verilen hapis cezalarının içtimaı ile 3. Kolordu Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin kararıyla yirmi ay hapis cezasına mahkum olan P. Er H.Ş.'ın cezasının infaz edildiği cezaevinin bulunduğu yer olan Bayramiç İlçesinin bağlısı olduğu ve hükmü veren mahkemenin derecesinde olan Bayramiç Asliye Ceza Mahkemesi'nce şartla

salıverilmesine karar verildiği anlaşılmaktadır.

825 sayılı Yasa'nın 5. maddesi ile, şartla salıverilme kararının verilmesi ve gerektiğinde bu kararın geri alınması, mahkumiyet kararını vermiş olan mahkemenin reisine aittir, denilmek suretiyle, ceza hükmünün infazı şekillerinden olan şartla salıverilmeye ilişkin kararın da cezaya hükmeden mahkemece verilmesi esası kabul edilmiştir.

Buna karşılık, 647 sayılı Yasa'nın 19. maddesinin 1712 sayılı Yasa ile değişik 4. fıkrasında "...hükmü veren mahkemeye, hükümlü başka bir yerde bulunuyorsa, hükümlünün bulunduğu yerdeki hükmü veren mahkeme derecesinde bulunan mahkemeye..." denilmek suretiyle şartla salıverilme kararının infazın gerçekleştiği yer mahkemesince de verilebileceği esası getirilmiştir.

Bu açıklamalar ışığında, herne kadar ceza kanununun tatbikatına ilişkin bulunan 825 sayılı Yasa'da, şartla salıverilme kararının hükmü veren mahkemece verilmesi esası kabul edilmiş ise de; bu yasadan sonraki tarihli ve infaz hukukuna ilişkin özel yasa niteliğini taşıyan 647 sayılı Yasa'da bu kararın, hükümlünün bulunduğu yerdeki hükmü veren mahkemenin derecesinde bulunan mahkemece verileceğinin öngörülmüş olması karşısında, bu esasa bağlı olarak, şartla salıverilme kararının aynı mahkemece geri alınması, 647 sayılı Yasa'nın gerekçesinde açıklanan 19. maddenin anılan hükmü ile ilgili olarak "uygulamada, infaz yeri ile hükmü veren mahkeme çoğu defa ayrı yerlerde bulunduğundan, hükümlü hakkında meşruten tahliyesine mütedair kararın zaruri gecikmesini bertaraf etmek..." şeklindeki amaca da uygun düşecektir.

Ayrıca, 647 sayılı Yasa'nın geçici 4. maddesinde yer alan "diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz" hükmü gözönüne alındığında, 825 sayılı Yasa'nın 5. maddesi hükmünün 647 sayılı Yasa'nın 19. maddesindeki hükmü ile çeliştiğinin kabulü halinde de, uyuşmazlığın çözümünde 647 sayılı Yasa hükmüne itibar edilmesi gerekeceği açıktır.

Açıklanan nedenlerle, hükümlünün şartla salıverilmesine Bayramiç Asliye Ceza Mahkemesi'nce karar verildiğine göre bu kararın geri alınmasına ilişkin davanın da aynı mahkemenin görev alanına girdiğinin kabulü ile Bayramiç Asliye Ceza Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ: Anlaşmazlığın niteliğine göre, davanın ADLİ YARGI yerinde görülmesi gerektiğine, bu nedenle Bayramiç Asliye Ceza Mahkemesi'nin 13.3.1998 günlü, 1998/13 Müt. sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 8.11.1999 gününde kesin olarak OYBİRLİĞİ ile karar verildi.